

ראה: פרשת תזריע. הפרשה הראשונה מיועדת לדיני היולדת. לפי ההלכה המקורית של התורה, היולדת זכר טמאה שבעה ימים ואחר טבילתה, במשך שלושים ושלושה ימים היא טהורה ומשמשת אף על פי שהיא רואה דם. ואני רואה פה את הצורך להדגיש שאין זה ההלכה הנוכחית שדורשת שבעה נקיים קודם טבילתה של האשה אפילו אחר הלידה ולפחות ארבע עשר יום במקרה לידת בת. ובחזרה להלכה של התורה, רשי כותב מילה במילה שבמשך הל"ג ימי טהרה, האשה היא כמו טבולת יום ארוך שטבלה ביום השבעי ואין שמשה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום הארבעים שלמחרתו תביא את כפרת טהרתה דהיינו כבש בן שנתו ובן יונה או תור לחטאת ולכן היא אסורה לאכול ואף לנגוע תרומה ואין צריך לומר קודשים במשך כל המ' ימים. ואם האשה ענייה, היא מביאה שתי תורים או שני בני יונה, אחד לעולה ואחד לחטאת. רק אחר הערב שמש של יום הארבעים תוכל לאכול תרומה ואחר הקרבת הקורבן תוכל לאכול קודשים. אכן ידוע שהמחוסר כיפורים אוכל תרומה אחת שהעריב שימשו ואחר הבאת כפרתו הוא אוכל בקודשים. ואחר כך מפרטת התורה את מקרה לידת נקבה וכאן משך כל הזמנים כפול. עכשיו מדברי התורה "זאת תורת היולדת" פשוט שחיוב הקורבן מתייחס לכל לידה. לפי המשנה כריתות פרק א' ז', ובגמרא דף ח ע"א וגם בספרא על אתר, אשה שיש עליה חמש לידות ועוד לא הביאה את קורבנות חובותיה, מביאה קרבן אחד, כלומר קורבן המתייחס ללידה אחת, דהיינו קן אחד, כלומר שתי תורים או שני בני יונה, וכך מטהרת את עצמה ואוכלת בזבחים והשאר כלומר הקורבנות המתייחסים ללידות אחרות נשארים עליה חובה בעתיד. אכן הקורבן הזה אפשר לדמות אותו לטבילתה הבאה לטהרתה ואפילו אם האשה נטמאה כמה טומאות, טבילה אחת אחר הטומאה האחרונה עולה לכל הטומאות. ולכן אותו דבר במקרה הקורבן הזה והיא טהורה ואוכלת בקודשים קלים אלא שנשאר עליה חיוב להביא את שאר הקורבנות המתייחסים ללידות האחרות. עכשיו בסוף המשנה מספרת מעשה שקרה: מעשה שעמדו קינים בירושלים בדינרי זהב כלומר כל קן של שתי עופות עלה לסכום עשרים וחמישה דינרי כסף לפי חוקי ההצע וביקוש. [supply and demand] אמר רבן שמעון בן גמליאל, המעון הזה, כלומר בלשון שבועה, לא אליו הלילה, עד שיהיו בדינרים של כסף. נכנס לבית דין ולימד: האשה שיש עליה חמש לידות ודאות, או חמש זיבות ודאות, מביאה קורבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה. ועמדו קינים בו ביום ברבעתים כלומר שני קינים בשני רבעי דינר כסף. לכן כל קן של שני עופות עלה ברבע דינר כסף כך שהתקנה הקטינה את מחיר הקן למאה וזה נראה אולי גוזמה. עכשיו נשאלת השאלה איך היה רבן שמעון בן גמליאל יכול לפטור את האשה משאר הקורבנות נגד ציוי שלומדים מן התורה מן המילה זאת. ואכן הרבה הצעות נתנו כדי להצדיק את עמדתו של רבן שמעון בן גמליאל. למשל רשי כתב בכריתות דף ח' ע"א: אף על פי שהיקל על דברי תורה, עת לעשות לה' הוא שאלמלי לא ימצאו הנשים קינים במחירים נוחים, יחדלו מלהביא אפילו קורבן אחד ויאכלו קודשים בטומאת הגוף. במסורת הש"ס מתחת התוספות באותו עמוד, באות ג' מובא שרבינו תם בבבא בתרא קסו לא גורס ואין השאר עליה אבל הוא מוחק כביכול ולא בפועל את המילה אין וגורס והשאר עליה. אבל אין שום גירסה התומכת בתיקונו

ועוד דלפי דבריו רבן שמעון בן גמליאל היינו תנא קמא ואיך הצליח להקטין כל כך את מחיר הקן? הנצי"ב הביא בפירושו הרחב דבר על אתר פירוש ניפלא והצדקה יפה על עמדת רבן שמעון בן גמליאל בשם בנו הרב חיים ברלין, [1832 1912] רבה של מוסקבה, וולוז'ין ובסוף ירושלים, והרב מאיר בר אילן, אחיו הצעיר ממנו בהרבה שנים כתב עליו גדולות. נקרא את שני הפסוקים ז' ו ח'. והקריבו לפני ה' וכיפר עליה וטהרה ממקור דמיה, זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכיפר עליה הכוהן וטהרה. הרב חיים ברלין העיר שהיה ראוי להקדים "ואם לא תמצא ידה" ולבסוף לכתוב "זאת תורת היולדת כמו שכתוב בקורבנות המצורע. אלא למדנו מזה דריבוי דהאי קרא שהיא מחוייבת קורבן לכל לידה אינו אלא בעשירה. אבל בענייה שלא יכולה להרשות לעצמה, סגי בקורבן אחד על לידות הרבה ולכן הקדימה התורה "זאת תורת היולדת" ל "ואם לא תמצא ידה" ומשום הכי קודם שנתייקרו הקינים, גם רבן שמעון בן גמליאל היה מודה ש"השאר עליה חובה" חוץ ממקרים של עניות היוצאים מן הכלל אבל אחר שנתייקרו הקינים "אין השאר עליה חובה". ולכן התקנה שהכניס רבן שמעון בן גמליאל היא מוצדקת לגמרי ובהסכם עם דברי התורה. רבן שמעון בן גמליאל הזה היה בנו של רבן גמליאל הזקן ואביו של רבן גמליאל דיבנה. הוא חי בערך בין 10 ו 70 לספירה והיה אחד מעשרה הרוגי מלכות.